

FINANCIËEL TOEZICHT IN HET KONINKRIJK

Dag van het commissariaat Curacao

Willemstad, 23 november 2017

Etienne Ys

Spanning tussen autonomie en toezicht

- Waarom die spanning?
  - Toezicht van een hogere op een lagere overheid houdt per definitie in een interventie in de besluitvorming van een via de democratische weg ingestelde lagere overheid
  - Autonomie wordt altijd als heilig beschouwd en wordt geacht altijd gewaarborgd te zijn. De autonomie van de landen in het Koninkrijk is goed geborgd in het Statuut.
  - Vraagstuk voor vandaag: hoe wordt financieel toezicht toegepast op de autonome landen van het Koninkrijk?

Financiële autonomie

- Algemene autonomie, zorgplicht
  - art. 41 lid 1: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten behartigen zelfstandig hun eigen aangelegenheden.
  - Behoudens Koninkrijksaangelegenheden o.a. in art 3: zoals defensie, buitenlandse betrekkingen en Nederlanderschap.
  - Zorgplicht art. 43 lid 1: Elk der landen draagt zorg voor de verwezenlijking van .... deugdelijkheid van het bestuur (*w.o. gezonde financiën*).

Financiële autonomie

- Financiële autonomie
  - Volledige financiële autonomie t.o.v. het Koninkrijk: begrotingsvaststelling en uitvoering
  - Interne toezicht: Parlement, Algemene Rekenkamer, Ombudsman, comptabiliteitsregels

Financiële autonomie en buitenlandse betrekkingen

- Verdragen
  - Art. 25 lid 1: Aan internationale economische en financiële overeenkomsten bindt de Koning ....., Curaçao ....., niet, indien de regering van het land, ..., heeft verklaard, dat het land niet dient te worden verbonden.
  - Art. 25 lid 2: Internationale economische en financiële overeenkomsten zegt de Koning voor ....., Curaçao ....., niet op, indien de regering van het land, ..., heeft verklaard, dat voor het land geen opzegging dient plaats te vinden. ....

Financiële autonomie en buitenlandse betrekkingen

- Verdragen
  - Art. 26: Indien .... Curaçao ....., de wens te kennen geeft, dat een internationale economische of financiële overeenkomst wordt aangegaan, welke uitsluitend voor het betrokken land geldt, zal de regering van het Koninkrijk medewerken tot een zodanige overeenkomst, ...

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Waarborgfunctie Koninkrijk
  - art. 43 lid 2: waarborging van deugdelijkheid van bestuur
  - Art 50 lid 1: Wetgevende en bestuurlijke maatregelen ....., die in strijd zijn met .... belangen, welke .... waarborging aangelegenheid van het Koninkrijk is, kunnen door de Koning .... worden geschorst en vernietigd.
  - Art. 51 lid 1: Wanneer een orgaan .... niet of niet voldoende voorziet in hetgeen het ingevolge het Statuut, ... kan, ..., een algemene maatregel van rijksbestuur bepalen op welke wijze hierin wordt voorzien.

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Bescherming van de autonomie
- Mvt Statuut: Het spreekt voorts vanzelf, dat niet het te kort schieten van enig landsorgaan alleen zulk een maatregel kan medebrengen. Slechts wanneer in het land zelf geen redres van een ontoelaatbare toestand mogelijk zou blijken te zijn, kan het nemen van een maatregel in overweging komen. .... Slechts kan als algemeen beginsel worden gesteld, dat ingrijpen niet verder mag gaan dan de omstandigheden strikt noodzakelijk maken. Voorts dient, zoals reeds werd opgemerkt, het ingrijpen steeds gericht te zijn op zo spoedig mogelijk herstel van de normale toestand.

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Bescherming van de autonomie bij ingrijpen ogv toezicht
  - Ultimum remedium
  - Proportioneel
  - Terug naar de normale situatie
  - Tijdelijk

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Toepassing artt. 50 en 51 op Nederland
  - Volgens het tweede lid van beide artikelen wordt NL geëxonereerd en mag bepalen hoe hoger toezicht wordt ingericht bij Grondwet
  - Het Koninkrijk (zoals beschreven in art. 1 Statuut) oefent dus geen hoger toezicht op Nederland

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Buitenlandse leningen en garanties
  - Art. 29 lid 1: Het aangaan of garanderen van een geldlening buiten het Koninkrijk .... geschiedt in overeenstemming met de regering van het Koninkrijk.
  - Art. 29 lid 2: De raad van ministers verenigt zich met het aangaan of garanderen van zodanige geldlening, tenzij de belangen van het Koninkrijk zich daartegen verzetten.

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Buitenlandse leningen en garanties
- MvT op art. 29 Statuut: De eenheid van het Koninkrijk eist een zeker toezicht op het aangaan van financiële verplichtingen van de landen buiten het Koninkrijk, anderzijds moeten de landen uiteraard in hun ontwikkeling niet worden geremd en moet niet dan om zwaar wegende motieven bezwaar tegen het aangaan van dergelijke verplichtingen worden gemaakt.
- Als regel zal de Rijksregering met het aangaan .... van een geldlening accoord gaan: slechts wanneer de belangen van het Koninkrijk zich hiertegen verzetten, zal de vereiste instemming kunnen worden geweigerd

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Toezicht via onderlinge regelingen
  - art. 38 lid 1: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten kunnen onderling regelingen treffen
  - Art. 38 lid 2: In onderling overleg kan worden bepaald, dat zodanige regeling en de wijziging daarvan bij rijkswet of algemene maatregel van rijksbestuur wordt vastgesteld. (*consensus rijkswetten en amvrb's*)

Financieel toezicht vóór 10-10-10

- Toezicht via onderlinge regelingen
  - Aanhoudende discussie:
    - Mag via de omweg van de onderlinge regeling concessies worden gedaan aan de autonomie?
    - Geldt ook bij onderlinge regelingen de uitgangspunten van ultimum remedium, proportionaliteit, herstel normale toestand en tijdelijkheid?

Ronde Tafel Conferentie

26-11-'05

- Basisafspraken bij ontmanteling van de Nederlandse Antillen
  - Gezonde financiële startpositie.
  - Schuldenproblematiek is een obstakel, NL komt met een oplossing.
  - In orde brengen begrotingsbeleid, financieel beheer en financieel toezicht
  - Schuldsanering en toezicht aan elkaar gekoppeld

Rijkswet Financieel Toezicht voor Curacao en St. Maarten

- Grondslag en onderwerp van toezicht
  - Grondslag: art. 38 lid 2, consensusrijkswet
  - Kan worden gezien als een lex specialis
  - Onderwerp van toezicht:
    - voorbereiding, vaststelling, uitvoering, verantwoording v/d begroting
    - leningenbeleid en –omvang
    - financieel beheer
    - betalingsverkeer

Rijkswet Financieel Toezicht voor Curacao en St. Maarten

- Bij wie berust het hoger financieel toezicht?
  - De RMR houdt de jure toezicht en kan aanwijzing geven op advies van het Cft mbt aangaan van verplichtingen, leningen, uitvoering en vaststelling van de begroting
  - Het Cft, een onafhankelijk en deskundig orgaan met als taak en bevoegdheden:
    - Advies- en signaleringsfunctie, geen beleidstoetsing
    - Inlichting en rapportages opvragen
    - Bevoegdheden lokale autoriteiten (Staten, ARC, enz.) blijven intact

Rijkswet Financieel Toezicht voor Curacao en St. Maarten

- Escalatiemodel
  - Een aanwijzing wordt gezien als een ultimum remedium
  - Bij blijvend verschil van mening, info a/d Staten
  - Daarna RMR, die een aanwijzing kan geven na mogelijkheid reactie bestuur
  - Veel ruimte voor dialoog

Rijkswet Financieel Toezicht voor Curacao en St. Maarten

- Kroonberoep tegen beslissingen RMR
  - Elk land kan bij de RMR in Kroonberoep
  - Van het advies van rechtmatigheidstoetsing door de RvS mag niet worden afgeweken
  - Bij een doelmatigheidstoets is afwijking beperkt tot zwaarwegende gevallen
  - De RvS werkt hier bijna als een onafhankelijke rechter

Rijkswet Financieel Toezicht voor Curacao en St. Maarten

- Beeindigingsbepaling
  - Bij structureel voldoen a/d normen kan de rijkswet in zijn geheel of op onderdelen worden beeindigd door de RMR
  - Wordt om de drie jaar geevalueerd door een onafhankelijke evaluatiecommissie die advies uitbrengt aan de RMR
  - Een land kan tegen een beslissing van de RMR in beroep gaan

Rijkswet Financieel Toezicht voor Aruba

- Verschillen met die voor Curacao en St. Maarten
  - Aruba kent een uitgebreider informatieplicht
  - Voor Aruba omvat het toezicht ook de collectieve sector (b.v. SVB, AZV)
  - Ook sommige financieringsconstructies buiten de begroting vallen onder toezicht
  - Aruba kent geen inschrijfverplichting van NL op leningen
  - Geen beeindigingsbepaling in de wet maar een vrijblijvende afspraak in een protocol

Financieel Toezicht voor BES

- Wet Financien Openbare Lichamen BES
  - De BES-eilanden zijn onderdeel van het Nederlandse staatsbestel
  - Dit is een Nederlandse wet
  - Het toezicht berust bij de minister die aanwijzingen mag geven
  - Het Cft signaleert en adviseert. Wordt voor bepaalde taken gemandateerd door de minister
  - Een ruime inlichtingenplicht ook voor collectieve sector

Financieel Toezicht voor BES

- Wet Financien Openbare Lichamen BES
  - Geen beeindigings/verzachtingsbepaling
  - De RvS vond dit een zware vorm van toezicht die alleen voor bijzondere gevallen geldt en alleen maar tijdelijk
  - Een evaluatiebepaling die geen vooruitzicht biedt op verzachting
  - Geschillenbeslechting via de administratieve rechter

Financieel Toezicht voor NL

- Verankerd in de EMU-normen
- Begrotingstekort mag maximaal zijn 3% van BBP
- Staatschuld mag maximaal zijn 60% BBP
- Lidstaten rapporteren tweemaal per jaar

Terug naar vraagstuk

- Hoe wordt financieel toezicht toegepast op de autonome landen van het Koninkrijk?
- Vindt u dat er sprake is van effectief toezicht met voldoende borging voor de autonomie?

Vragen?

?